

Τάσος Ανθουλιάς

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ

Από τους πρώτους κατοίκους της
ως το 2020 μ.Χ.

Μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η ιστορία της Ισλανδίας
με πολύ απλά κείμενα και χαρακτηριστικές εικόνες
ώστε να γίνει αντιληπτή η εξέλιξη της πραγματικότητας
και ο εντοπισμός βασικών στοιχείων και αλλαγών.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2024

Η Ισλανδία είναι νησιωτική χώρα της Βόρειας Ευρώπης στον Βόρειο Ατλαντικό ωκεανό ανάμεσα στη Γροιλανδία, τη Σκωτία, τις Νήσους Φερόες και τη Νορβηγία. Ο πληθυσμός της είναι μικρός με περίπου 385.000 κατοίκους. Έχει πρωτεύουσα το Ρέικιαβικ.

Στα Αγγλικά η Ισλανδία ονομάζεται Iceland, δηλαδή η Χώρα του πάγου.

Λέγεται πως το νησί είναι η Θούλη που επισκέφθηκε ο Πυθέας ο Μασσαλιώτης στο ταξίδι που έκανε τον 4ο αιώνα π.Χ.

Η Ισλανδία παρέμεινε, για μεγάλο χρονικό διάστημα, ένα από τα τελευταία ακατοίκητα

μεγαλύτερα νησιά του κόσμου. Η ακριβής ημερομηνία που οι άνθρωποι έφτασαν για πρώτη φορά στο νησί είναι αβέβαιη. Ρωμαϊκά νομίσματα που χρονολογούνται στον τρίτο αιώνα μ.Χ. έχουν βρεθεί στην Ισλανδία, αλλά είναι άγνωστο αν μεταφέρθηκαν εκεί εκείνη την εποχή ή ήρθαν αργότερα με τους Βίκινγκς που κυκλοφορούσαν για αιώνες.

Σύμφωνα με την παράδοση, η Ισλανδία ανακαλύφθηκε από έναν Νορβηγό, ο οποίος έπλεε από τη Νορβηγία προς τις νήσους Φερόες αλλά έχασε τον δρόμο του και παρασύρθηκε στην ανατολική ακτή της Ισλανδίας. Αυτός ονόμασε τη χώρα «Χώρα του χιονιού».

Ο πρώτος μόνιμος οικιστής στην Ισλανδία θεωρείται συνήθως ότι ήταν ένας Νορβηγός οπλαρχηγός με τη σύζυγό του. Εκεί εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του γύρω στο 874 μ.Χ., σε ένα μέρος που το ονόμασε Ρέικιαβικ, δηλαδή «Όρμος Καπνού», πιθανότατα από τον γεωθερμικό ατμό που αναδύεται από τη

γη. Αυτό το μέρος έγινε τελικά η πρωτεύουσα και η μεγαλύτερη πόλη της σύγχρονης Ισλανδίας.

Οι Ισλανδοί είναι περήφανοι για αυτό που υποστηρίζουν ότι αποτελεί «το αρχαιότερο κοινοβούλιο του κόσμου». Ιδρύθηκε το 930 και ήταν μία σύναξη των αρχηγών των διαφόρων περιοχών της χώρας, που συγκαλείτο κάθε καλοκαίρι, και συζητούσαν διάφορα νομοθετικά ζητήματα. Είχε μόνο νομοθετική και δικαστική εξουσία, χωρίς να διαθέτει άμεσα εκτελεστικά

όργανα των αποφάσεών τους. Η περίοδος της Ισλανδικής κοινοπολιτείας, όπως ονομάζεται η περίοδος αυτή, υπήρξε εποχή ανάπτυξης για το νησί. Στη φωτογραφία το μέρος όπου γινόταν η σύναξη των αρχηγών,

Οι κάτοικοι της Ισλανδίας αυτή την περίοδο ήταν παγανιστές και λάτρευαν θεούς όπως ο Οντίν, ο Θωρ και ο Λόκι. Σταδιακά όμως, χωρίς να λείπουν και οι αντεγκλήσεις, ο Χριστιανισμός κέρδισε έδαφος, κυρίως κατά τις αρχές του 11ου αιώνα.

Κατά τη διάρκεια του 11ου και του 12ου αιώνα που ακολούθησαν, η ευρεία ελευθερία και αυτονομία που απολάμβαναν οι τοπικές κοινότητες έδωσε τη θέση της στη συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια ορισμένων οικογενειών, γεγονός που έβλαψε την Ισλανδική Κοινοπολιτεία. Στη φωτογραφία άγαλμα του θεού Θωρ.

Η Ισλανδική Κοινοπολιτεία παρέμεινε ανεξάρτητη μέχρι το 1262, οπότε προσχώρησε στον έλεγχο της Νορβηγικής μοναρχίας. Η συνθήκη αυτή έβαλε τέρμα στη βιαιότερη περίοδο της Ισλανδικής ιστορίας, που ξεκίνησε το 1220 και χαρακτηριζόταν από αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ φατριών του νησιού.

Η κτήση της Ισλανδίας βρέθηκε στον έλεγχο της Δανίας-Νορβηγίας στα τέλη του 14ου αιώνα όταν η Δανία και η Νορβηγία αποτέλεσαν ένα κράτος. Όταν τα δύο βασίλεια χωρίστηκαν το 1814 η Ισλανδία έμεινε στη δικαιοδοσία της Δανίας.

Οι Άγγλοι και Γερμανοί έμποροι έγιναν πιο σημαντικοί στην Ισλανδία στις αρχές του 15ου αιώνα. Αυτό που τράβηξε τους ξένους στην Ισλανδία ήταν κυρίως το ψάρεμα στα ανοικτά των ακτών της Ισλανδίας.

Οι Γερμανοί δεν ασχολούνταν πολύ με το ψάρεμα οι ίδιοι, αλλά διέθεταν αλιευτικά σκάφη, τα νοίκιαζαν σε Ισλανδούς και στη συνέχεια αγόραζαν τα ψάρια από Ισλανδούς ψαράδες για να τα εξάγουν στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, το εμπόριο μπακαλιάρων αποτελούσε το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών της Ισλανδίας.

Στα μέσα του 16ου αιώνα ο Christian Γ΄ της Δανίας άρχισε να επιβάλλει τον Λουθηρανισμό στους υπηκόους του. Υπήρξαν σοβαρές αντιθέσεις, αλλά η μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε το 1550. Οι Ισλανδοί έγιναν Λουθηρανοί και παραμένουν σε μεγάλο βαθμό έτσι μέχρι σήμερα. Το 1602 η Ισλανδία απαγορεύτηκε να εμπορεύεται με άλλες χώρες εκτός της Δανίας, με εντολή της Δανικής κυβέρνησης. Το Εμπορικό Μονοπώλιο Δανίας-Ισλανδίας παρέμεινε σε ισχύ μέχρι το 1786.

Τον 18ο αιώνα, οι κλιματικές συνθήκες στην Ισλανδία έφτασαν στο ιστορικό χαμηλό από τον αρχικό οικισμό. Επιπλέον, το ηφαίστειο Λάκι εξερράγη το 1783, βγάζοντας τεράστιες ποσότητες λάβας. Οι πλημμύρες, η τέφρα και οι αναθυμιάσεις σκότωσαν 9.000 ανθρώπους και το 80% των ζώων. Η πείνα που ακολούθησε

σκότωσε το ένα τέταρτο του πληθυσμού της Ισλανδίας.

Σε όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα το κλίμα της χώρας συνέχισε να γίνεται ψυχρότερο, με αποτέλεσμα τη μαζική μετανάστευση στον Νέο Κόσμο, ιδιαίτερα στη Μανιτόμπα του Καναδά, η οποία μερικές φορές αναφέρεται ως Νέα Ισλανδία. Περίπου 15.000 άνθρωποι μετανάστευσαν σε σύγκριση με τον συνολικό πληθυσμό 70.000 κατοίκων. Μια εθνική συνείδηση προέκυψε κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα, εμπνευσμένη από τις ρομαντικές και εθνικιστικές ιδέες της ηπειρωτικής Ευρώπης. Το 1874 η Δανία παραχώρησε στην Ισλανδία ένα σύνταγμα και περιορισμένη εγχώρια εξουσία.

Η Ισλανδία απομονώθηκε περισσότερο κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και υπέστη σημαντική πτώση του βιοτικού της επιπέδου. Το θησαυροφυλάκιο έγινε υπερχρεωμένο και υπήρχε έλλειψη τροφίμων και φόβοι για έναν επικείμενο λιμό. Αλλά δεν υπάρχουν στοιχεία για γερμανικά σχέδια για εισβολή στην Ισλανδία κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η κατοχή της Δανίας από τη Γερμανία δημιούργησε προβλήματα στην Ισλανδία. Το κοινοβούλιο της χώρας αποφάσισε η χώρα να παραμείνει ουδέτερη. Στις 10 Μαΐου του 1940 το Ηνωμένο Βασίλειο εισέβαλε και κατέλαβε τη χώρα, χωρίς

να αντιμετωπίσει αντίσταση, ενώ τον Ιούλιο του 1941 η κυριαρχία της Βρετανίας μεταβιβάστηκε στις Η.Π.Α. Στις 17 Ιουνίου του 1944, μετά από δημοψήφισμα, η Ισλανδία απέκτησε την ανεξαρτησία της από τη Δανία και υιοθέτησε το δημοκρατικό πολίτευμα. Η Δανία αναγνώρισε την ανεξαρτησία της Ισλανδίας.

Παρά τις εσωτερικές αντιδράσεις, το 1949 η Ισλανδία έγινε μέλος του ΝΑΤΟ, προσχώρηση στην οποία αντιτάσσονταν πολλοί Ισλανδοί. Την εποχή του Ψυχρού Πολέμου η θέση της Ισλανδίας στα σημεία εξόδου των σοβιετικών υποβρυχίων στον Ατλαντικό είχε στρατηγική σημασία για τις Η.Π.Α.

Το Ισλανδικό κοινοβούλιο έχει 63 μέλη και ιδρύθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα σαν συμβουλευτικό σώμα υπό τον Δανό βασιλιά. Θεωρείται δε επανίδρυση της ομώνυμης σύναξης που είχε ιδρυθεί το 930 και έπαψε τις λειτουργίες της το 1799. Στη φωτογραφία το Ισλανδικό κοινοβούλιο στο Ρέικιαβικ.

Με βάση τους οικονομικούς δείκτες η Ισλανδία είναι μία από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου. Η οικονομία της χώρας βασίζεται στην αλιεία, που αποφέρει το 60% των εσόδων από εξαγωγές και απασχολεί το 8% του εργατικού δυναμικού. Η Ισλανδία δεν έχει κάποιον άλλο φυσικό πόρο πέρα από ψάρια και άφθονη υδροηλεκτρική και γεωθερμική ενέργεια. Τον Οκτώβριο του 2006, η Ισλανδία ξανάρχισε, πρώτη φορά τα τελευταία 20 χρόνια, τη φαλαινοθηρία για εμπορικούς λόγους, συμπεριλαμβανομένων απειλούμενων ειδών φάλαινας, αψηφώντας το διεθνές μορατόριουμ στο εμπόριο φαλαινών.

Το Ρέικιαβικ είναι η μεγαλύτερη περιοχή της Ισλανδίας και η πρωτεύουσά της, η οποία με πληθυσμό 210.000 ατόμων, αποτελεί το 63% του πληθυσμού της Ισλανδίας.

